

**НАРЫН ШААРЫНДАГЫ БАШТАЛГЫЧ МЕКТЕПТЕРДЕ АТА-ЭНЕЛЕРДИН
БАЛДАРДЫН БИЛИМ АЛУУСУНДАГЫ КАТЫШУУ ФОРМАЛАРЫ
ФОРМЫ УЧАСТИЯ РОДИТЕЛЕЙ В ОБУЧЕНИИ ДЕТЕЙ В НАЧАЛЬНЫХ
ШКОЛАХ ГОРОДА НАРЫНА
FORMS OF PARENTS' PARTICIPATION IN CHILDREN'S EDUCATION IN
PRIMARY SCHOOLS IN NARYN CITY**

Аннотация. Бул макалада Нарын шаарындагы башталгыч мектептерде ата-энелердин балдардын билим алуусуна катышуу формалары талкууланат. Авторлор балдардын окуу жетишкендиктеринин сапатына ата-энелердин таасиринин ролу маанилүү экенине токтолушат.

Аннотация. В данной статье рассматриваются формы участия родителей в обучении детей в начальных школах Нарына. Авторы подчеркивают, что важна роль влияния родителей на качество успеваемости детей.

Abstract. This article discusses the forms of parents' participation in children's education in primary schools in Naryn. The authors emphasize that the role of parents' influence on the quality of children's academic achievements is important. **Түйүндүү сөздөр:** ата-эне, бала, башталгыч мектеп, билим алуу, катышуу, форма. **Ключевые слова:** родитель, ребенок, начальная школа, образование, участие, форма. **Key words:** parent, child, primary school, education, participation, form.

"Бала - үй-бүлөнүн күзгүсү; Күн бир тамчы сууга чагылышкандай эле, балдар да эне менен атанын адеп-ахлактык тазалыгын чагылдырат."

В.А. Сухомлинский

Балдарды окутууда ата-энелердин ролу ийгиликтүү билим берүү тажрыйбасын калыптандырууда негизги ролду ойнойт. Нарын шаарындагы башталгыч мектептерде үй-бүлөнүн окуу процессине катышуусу маанилүү фактор болуп саналат. Бул окуучулардын жетишкендиктерин гана жакшыртпастан, мектеп менен үй-бүлөнүн ортосундагы өнөктөштүктү өнүктүрүүгө, балдардын билим алуусу жана өнүгүүсү үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө өбөлгө түзөт.

Ар кайсы өлкөлөрдө билим берүүнүн сапатын баалоодо окуучулардын жетишкендиктерине олуттуу таасирин тийгизе турган мектептен көз карандысыз тышкы факторлор эске алынат. Окуучулардын үй-бүлөсү же бүтүндөй жамаат, аймак жана буларды мүнөздөгөн социалдык-экономикалык шарттар жеке билим берүү уюмунун же бүтүндөй билим берүү системасынын ишмердүүлүгүн жана натыйжалуулугун баалоодо эске алынууга тийиш болгон контекстти аныктайт [2].

Мектеп менен коомчулуктун өнөктөштүгү ар кандай максаттарды көздөй алат. Бул максаттар алар окуучулардын муктаждыктарына жана кызыкчылыктарына, өнөктөштөрдүн жеткиликтүүлүгүнө жана ачыктыгына, коомчулуктун мүмкүнчүлүктөрүнө жараша болот [6]. Мындай жамааттарга: жергиликтүү кеңештер, айыл өкмөтү, коммерциялык компаниялар, жергиликтүү бейөкмөт уюмдар, айылдык жана шаардык

китепканалар, медициналык мекемелер, музейлер ж.б мисал боло алат. Бул жамааттар мектептеги иш-чараларга каржылык колдоо көрсөтүп, ар кандай деңгээлдеги тажрыйба алмашууну уюштуруп, биргелешкен билим берүү иш-чараларын өнүктүрө алышат [1].

Балдарды окутууга ата-энелердин катышуусунун формаларынын бири мектептеги иш-чараларга активдүү катышуу болуп саналат. Ата-энелер ата-энелер чогулуштарына, конференцияларга катыша алышат, мектеп майрамдарында сүйлөй алышат же окуучулар үчүн мастеркласстарды өткөрө алышат. Бул ата-энелерге мектептин жашоосу тууралуу актуалдуу маалыматтардан кабардар болууга, мугалимдер жана башка ата-энелер менен маанилүү маселелерди талкуулоого жана балдарды өздөрүнүн жеке үлгүсү аркылуу окууга шыктандырууга мүмкүндүк берет [4].

Ата-эненин катышуусунун экинчи маанилүү формасы - бул үй тапшырмасын аткарууга жардам берүү жана окуу процессине колдоо көрсөтүү. Ата-энелер балдарына окуу тапшырмаларын аткарууга, материалдарды түшүндүрүүгө жана кызыккан предметтер боюнча кошумча сабактарды өткөрүүгө жардам берет. Бул окуучулардын жетишкендиктерин жогорулатууга гана жардам бербестен, үй-бүлөдөгү мамилелерди чыңдап, балдарга өзүн колдоочу жана кам кордукту сезүүгө жардам берет [3].

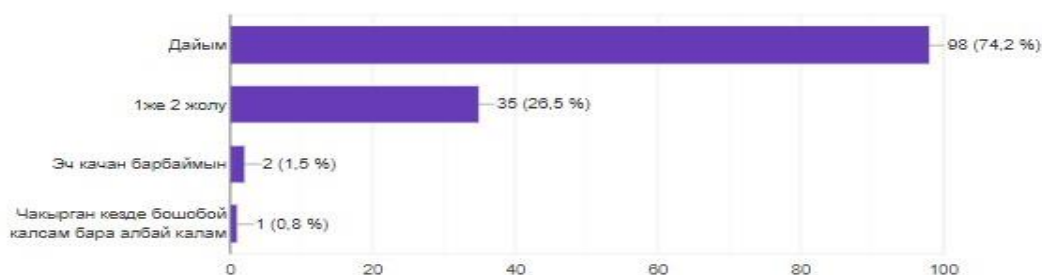
Ата-энелердин катышуусунун үчүнчү формасы мектептен тышкаркы иш-чараларга жана мектеп долбоорлоруна катышуу болуп саналат. Ата-энелер спорттук иш-чараларды, маданий иш-чараларды, экскурсияларды жана саякаттарды уюштурууга жана өткөрүүгө жардам бере алышат. Бул балдардын билим алуу тажрыйбасын кеңейтүүгө гана жардам бербестен, алардын социалдык көндүмдөрүн өнүктүрүүгө жана достук мамилелерди чыңдоого өбөлгө түзөт.

Нарын шаарынын №7 Матен Садыков атындагы орто мектебинин мисалында башталгыч класстарынын ата-энелер менен мектептин байланышын жакшыртууга ата-энелердин пикирин сурадык. Жалпы респондентин саны 132.

1 Бир окуу жылында канча жолу мектепте уюштурулган жыйындарга барып турасыз?

[Копировать](#)

132 ответа

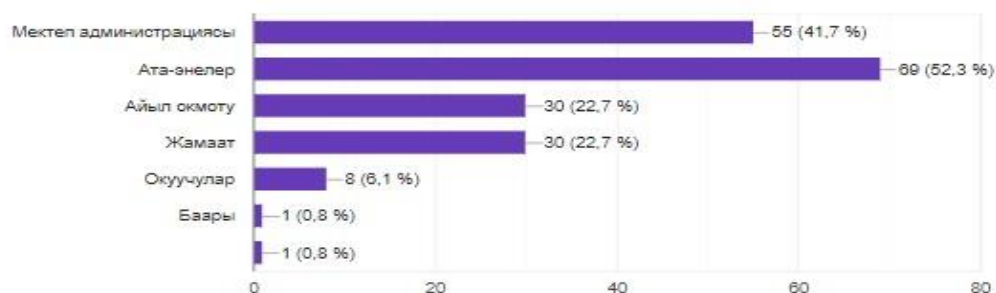

Бир окуу жылында уюштурулган жыйындарга барып турасызбы, деген суроого- 98 респондент (74, 2 %) «дайым» деп жооп берген, «1 же 2 жолу»- деп 35 респондент (26, 5%), «эч качан барбаймын» -2 респондент(1, 5%) жана чакырган кезде бошобогон шартта кана барбаймын деп 1 респондент (0, 8%) жооп берген.

2. Мектептеги өнөктөштүктү чындоо маселелерине ким колдоо корсотушу керек?

[Копировать](#)

132 ответа

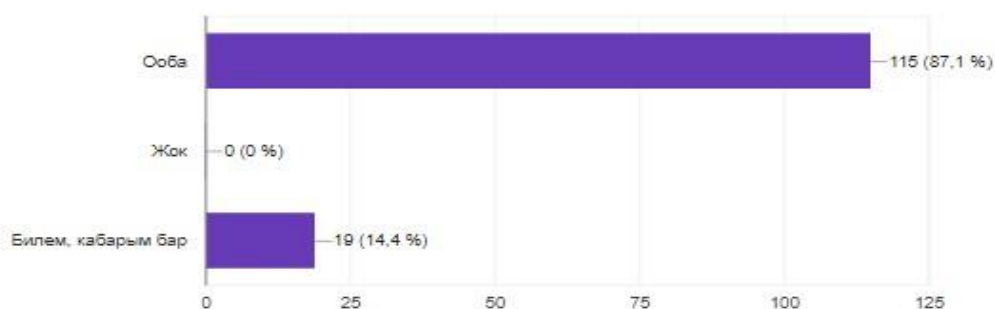

Мектептеги өнөктөштүктү чындоо маселелерин ким колдоо көрсөтүшү керек деген суроого 55 респондент(41, 7%) «мектеп администрациясы», «ата-энелер»-69 респондент(52, 3%), «айыл өкмөтү»-30 респондент(22, 7%), «жамаат»-30 респондент (22, 7%), «окуучулар»-8 респондент(6, 1%), «баары» -1 респондент(0, 8%) деп жооп берген.

3. Мектептин ишмердуулугу боюнча билгиниз келеби?

[Копировать](#)

132 ответа

Мектептин ишмердүүлүгү боюнча билгиниз келеби деген суроого 115 респондент (87, 1%) – «ооба» деген жооп берген, «билем, кабарым бар»- деген жоопту 19 респондент (14, 4%) берген.

Бул сурамжылоонун мисалында Нарын шаарындагы башталгыч мектептерде балдарды окутууга ата-энелердин активдүү катышуусу мектептен да, үй-бүлөдөн да биргелешкен күчаракетти талап кылаарын белгилей кетүү маанилүү. Мектептер ата-энелерди билим берүү процессине тартуу үчүн шарттарды түзүп, катышуу мүмкүнчүлүктөрү жөнүндө маалымат берип, үй-бүлөлөр менен өнөктөштүк мамилелерди сактоого тийиш. Үй-бүлөлөр өз кезегинде балдарынын билим алуусуна активдүү кызыгып, окууга убакыт жана көңүл буруп, балдардын билим алуу каалоолоруна колдоо көрсөтүшү керек [5].

Сурамжылоонун экинчи суроосунда келип чыккан жоопту талдап, жыйынтык кылсак, анда мектептин жашоосуна катышуу демилгеси ата-энелер жана коом тарабынан сунушталса, бул бардык кызыкдар тараптардын билим берүү процессине көбүрөөк жана тереңирээк катышуусуна алып келиши мүмкүн. Бул салттуу биз билген формалардын түрү менен иштей алат:

1. Ата-энелер комитеттерин же бирикмелерин түзүү: Ата-энелер чогулуп, мектепте ар кандай иш-чараларды уюштуруп, колдой турган ата-энелер комитеттерин же бирикмелеринде иш алып баруут. Бул комитеттерге идеялардын максималдуу

камтылышын жана ар түрдүүлүгүн камсыз кылуу үчүн ар кандай коомдук топтордун өкүлдөрү кирген.

2. Долбоорлорго жана иш-чараларга сунуштоо жана катышуу: Кызыгуусуна карата атаэнелер жаңы долбоорлор, иш-чаралар же учурдагы программаларды жакшыртуу боюнча идеяларды сунуштап, жана мектепти максаттуу пилот катары кошкон мисалдар бар. Жана ошондой эле, тематикалык күндөрдү уюштуруудан баштап, мектептеги жабдууларды жакшыртуу, окуучуларга ысык тамак уюштуруу үчүн каражаттарды табуу, иш аракети болуп келет.

3. Маселелерди чечүүгө активдүү катышуу: Ата-энелер жана коом билим берүүгө байланышкан проблемаларды жана маселелерди чечүүгө активдүү катышкан тараптар катары чыга алышат. Бул мектеп саясатын талкуулоону жана иштеп чыгууну, бюджеттик талкууларга катышууну же окуу шарттарын жакшыртууну камтышы мүмкүн.

4. Окутуу персоналын колдоо: Ата-энелер жана коом, мисалы, кесиптик өнүгүү мүмкүнчүлүктөрүн сунуштоо, окуу ресурстарын камсыз кылуу же алардын эмгеги үчүн ыраазычылык иретинде иш-чараларды уюштуруу аркылуу билим берүү кызматкерлерине колдоо көрсөтө алышат.

5. Өнөктөштүк түзүү: Ата-энелер жана коом жалпы билим берүү максаттарына жетүү үчүн мектеп жетекчилиги жана окуу кызматкерлери менен өнөктөштүктө иштеп келишет. Бул үзгүлтүксүз байланышты, маалымат алмашууну жана окуу шарттарын жакшыртуу боюнча биргелешкен аракеттерди камтышы мүмкүн.

Жалпысынан алганда, ата-энелер жана коом мектепке катышуу демилгелерин сунуштаганда, бул коомчулуктун ар бир мүчөсү билим берүүнү өнүктүрүүгө жана балдардын жыргалчылыгына салым кошуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон ачык жана демократиялуу билим берүү чөйрөсүн түзүүгө жардам берет.

Ошентип, Нарын шаарындагы башталгыч мектептерде балдарды окутууга ата-энелердин активдүү катышуусу ийгиликтүү билим берүү тажрыйбасын калыптандырууда маанилүү роль ойнойт. Бул окуучулардын жетишкендиктерин жогорулатууга гана жардам бербестен, ар бир бала өзүнүн дараметин ишке ашырып, ийгиликке жете турган жагымдуу билим берүү чөйрөсүн түзүүгө толук шарт бар.

Адабияттар:

1. Вовлечение родителей и с обществ в процесс формирования навыков чтения Руководство для представителей школ, Модуль 10 <https://edu.gov.kg/media/files/3f2dcc38-d0b7-4e3cbd54-8be6d4bac68c.pdf>

2. Гошин М.Е., Мерцалова Т.А. Типы родительского участия в образовании, социальноэкономический статус семьи и результаты обучения // Вопросы образования. 2018. № 3. С.68– 90. [Goshin M.E., Mertsalova T.A. (2018). Types of Parental Involvement in Education and Students' Academic Results. Voprosy obrazovaniya [Educational Studies Moscow]. No. 3: 68–90. (In Russ.)]

3. Константиновский Д.Л., Вахштайн В.С., Куракин Д.Ю., Рощина Я.М. Доступность качественного общего образования: возможности и ограничения. М.: Логос, 2006.[Konstantinovskiy D.L., Vakhshstein S.V., Kurakin D.Yu., Roschina Ya.M. (2006) Availability of Quality General Education: possibilities and limitations. Moscow: Logos. (In Russ.)]

4. Любичкая К.А. Родительская вовлеченность в формирование образовательного пространства детей // Педагогика. 2019. № 8. С. 64-72. [Lyubitskaya K.A.

(2019) Parental involvement in the formation of children's educational environment. *Pedagogika*. No. 8: 64–72. (In Russ.)]

5. Поливанова К.Н., Бочавер А.А., Павленко К.В., Сивак Е.В. Образование за стенами школы. Как родители проектируют образовательное пространство детей. М.: Издательский дом НИУВШЭ, 2020. [Polivanova K.N., Bochaver A.A., Pavlenko K.V., Sivak E.V. (2020). Education outside the school walls. How parents design children's educational environment. Moscow:

HSE Publishing house. (In Russ.)]

6. <http://dod-pilgrim.ru/wp-content/uploads/Methodichka-rabota-s-roditelyami.pdf>